

Posudek vedoucího bakalářské práce

Jana Kvasničková

Vysokoškolské vzdělávání budoucích pedagogů dětí a žáků s vadou sluchu – popis aktuálního stavu

(FF UK v Praze, Ústav českého jazyka a teorie komunikace,
obor Čeština v komunikaci neslyšících)

Předkládaná bakalářská práce měla podat plastický popis současného stavu vysokoškolské přípravy budoucích pedagogů dětí a žáků s vadou sluchu. Kolegyně Kvasničkové se rozhodla zaměřit se pouze na bakalářský stupeň studia. Tento její krok je podle mého názoru naprosto v pořádku, jako problematické ale vidím, že na tuto skutečnost čtenáře včas řádně a explicitně neupozornila a že ani z textu *kap. 1.6 Česká legislativa a pedagogičtí pracovníci* není zcela jasné, že její práce pojednává pouze o budoucích speciálních pedagozích na pozicích učitelů mateřských škol, vychovatelů a asistentů pedagoga.

Kolegyně Kvasničková vyvinula velké úsilí při shromažďování informací; jednak zjistila, jaké u nás na státem zřizovaných vysokých školách momentálně existují bakalářské obory vzdělávající budoucí pedagogy dětí a žáků s vadou sluchu (přidala dva obory příbuzné: Čeština v komunikaci neslyšících z FF UK v Praze a Výchovná dramatika pro neslyšící z DiFa JAMU v Brně, jejichž absolventi tradičně působí i na speciálně pedagogických pracovních pozicích) a získala sylaby příslušných předmětů (všechny jsou součástí příloh práce), jednak kontaktovala 308 studentů nebo absolventů těchto oborů a zadala jim elektronický dotazník s 54 otázkami. Tímto způsobem získala podklady pro solidní materiálovou práci.

Diplomantce rozhodně nelze upřít snahu a osobní nasazení. Nesporně kladně hodnotím – kromě již zmíněné mimořádné aktivity a vynalézavosti při získávání sylabů zkoumaných předmětů a kontaktů na budoucí respondenty dotazníku – úsilí o přehledné grafické zpracování tabulek a grafů a také technické naprogramování elektronického dotazníku (obsahuje filtrovací otázky, ověřovací otázky, otázky s výběrem z více odpovědí, otevřené otázky...). Je třeba přiznat, že autorka přináší mnohá objevná zjištění (např. místy až bizarní názvy některých oborů, neexistenci sylabů pro některé předměty a nekomplexnost a špatnou dostupnost mnohých existujících sylabů, absenci výuky českého znakového jazyka ve většině sledovaných oborů, malé množství studijní literatury...), to vše ale kol. Kvasničková sděluje jaksi „mimochodem“ a čtenář tyto jednotlivosti musí v nepřehledném textu sám pozorně vyhledávat.

Musím bohužel konstatovat, že z materiálu, který měla diplomantka k dispozici, by jistě bylo možno vytěžit mnohem více poznatků a závěrů. A nebylo by to ani spojeno s rizikem nárůstu objemu textu práce do neúnosných rozměrů, protože v předložené práci shledávám – podle mě – zbytečné kapitoly, popř. kapitoly užitečné, ale zpracované neúčelně obšírným způsobem. Předložený text, který vůbec nevykazuje charakteristiky odborného stylu, navíc není prost interpunkčních, gramatických a pravopisných typ, překlepů a typografických prohřešků a zejména stylistických nedostatků, neobratností a nepřesností. Text je často nekoherentní, některé pasáže se vyskytují opakovaně, mnohá vyjádření jsou nepřesná a/nebo přehnaně schematická. To vše jej činí těžkopádným a čtenář občas vůbec nechápe, co a proč chtěla autorka sdělit (já jsem nepochopila komentář k hypotéze 1 na s. 136 nahoře, hypotézu 4, text na s. 104-105, komentář k otázce č. 37 na s. 115, (ne)korespondenci poslední věty z komentáře k otázce č. 15 na s. 89 s grafy č. 12 a 13 na s. 88, komentář k otázce č. 18 na s. 94-95, umístění poznámky pod čarou na s. 23 a posledního odstavce na s. 22 aj.).

K práci mám bohužel mnoho dalších připomínek, zmíním jen některé.

(1) Obecně:

- nekonzistentní užívání odborné terminologie,
- odkazování na neaktualizované legislativní normy,
- absence usouvztažnění jednotlivých částí práce mezi sebou (zároveň však diplomantka odhaluje dílčí výsledky svého výzkumu ještě před tím, než čtenář zjistí, že nějaký výzkum vůbec realizovala),
- velmi podivné nakládání s hypotézami: v *Úvodu* si jich diplomantka stanoví pět, dále se jimi nezabývá a v *Závěru* je velmi zkratkovitě komentuje.

(2) Literatura a zdroje:

- formální nejednotnost bibliografických údajů v seznamu *Použité literatury a pramenů*,
- absence některých zdrojů v seznamu *Použité literatury a pramenů* a naopak nepoužití některých zde uvedených zdrojů v textu,
- nejednotné, chybné a nedůsledné odkazování,
- nejasné hranice mezi citacemi a parafrázemi.

(3) Výzkum a jeho zpracování:

- upozadění celkového smyslu výzkumu (na úkor úsilí zaměřeného na získávání dat) a s tím související absence hlubší analýzy a syntézy: čtenář – při vynaložení značného úsilí – pochopí, co diplomantka zkoumala, částečně i způsoby, jakými tak činila, ale výsledky jsou mu zatajeny nebo jsou prezentovány velmi povrchně a schematicky, v podstatě jako pouhý popis tabulek a grafů,
- absence popisu metodologie výzkumu nebo jeho nefunkční umístění v textu; s tím souvisí nejednotný postup při analýzách jednotlivých sylabů, povrchní analýzy sylabů i dotazníků, interpretace opomíjející mnohá získaná data, nejednoznačné formulace některých otázek v dotazníku a následně žádná nebo problematická interpretace získaných dat aj.,
- rezignace na hledání korelací mezi otázkami dotazníku položenými ne přímo za sebou a zároveň na hledání hlubších korelací mezi odpověďmi z dotazníku a analyzovanými sylaby,
- nesystematické používání procentuálního vyjádření a vyjádření v absolutních číslech, nekorespondence pořadí položek v souvisejících grafech a tabulkách,
- disproporce mezi prostorem věnovaným tabulkám a textům, např. kap. 2.2 *Praktická část 1 – Vysokoškolské obory zabývající se výukou neslyšících v České republice* (s. 25-30) je tvořena pouze tabulkou; text k tabulce na s. 60 – 68 se vešel na 16 řádků na přelomu stran 59-60,
- absence seznamů tabulek a grafů (ačkoli je jich v práci použito enormní množství).

Při čtení předložené práce jsem si kladla mnoho otázek, některé z nich si nyní dovoluji položit diplomantce:

- (1) Ani z textu na s. 69 a stranách následujících, ani z dřívějších diplomantčiných ústních odpovědí jsem nepochopila, jak a proč bylo 308 respondentů dotazníku zredukováno na 91, jejichž dotazníky byly vyhodnocovány. Na s. 73 autorka konstatuje, že vyřadila 25 % respondentů, kteří studovali jinou vysokou školu (tj. 77), a na s. 69 vysvětluje vyřazení tří respondentů ze ZČU v Plzni a jednoho z TU v Liberci. Domnívám se tedy, že měla zpracovat dotazníky od 227 respondentů ($308 - 77 - 3 - 1 = 227$), nikoli od 91 respondentů. Mohla by diplomantka během obhajoby ozřejmit, co se stalo se 136 „ztracenými“ dotazníky?

- (2) V tabulce č. 5a na s. 74 diplomantka uvádí, že z FF UK v Praze odpovědělo na dotazník 26 respondentů, z nichž 50 % tvořili studenti oboru Čeština v komunikaci neslyšících. Dotazníky studentů tohoto oboru dále vyhodnocovala, ostatní vyřadila. V tabulce č. 5b na s. 75 uvádí, že pracovala s dotazníky 7 respondentů oboru Čeština v komunikaci neslyšících. Jak diplomantka dospěla k závěru, že 50 % z 26 je 7 (obdobně např. u JAMU 80 % z 5 [s. 74] jsou 2 [s. 75])?
- (3) Mohla by prosím diplomantka objasnit, proč nijak nekomentovala evidentně zcela chybné nebo zavádějící údaje, které výzkumem získala (např. pasáže o tlumočení asistenty na s. 39, vysvětlení rozdílu mezi znakovým jazykem a znakovou řečí na s. 114-115, vysvětlení rozdílu mezi Neslyšícími a neslyšícími s. 123-214)?

Závěr: Bakalářská práce Jany Kvasničkové splňuje požadavky kladené na bakalářské práce a – i přes uvedené výhrady – ji doporučuji k obhajobě.

7. září 2013

Andrea Hudáková

Návrh hodnocení: DOBŘE – s přihlédnutím k výsledku obhajoby